

כותרות חינוד

מכללה ירושלים – בית וגן
מנ"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

ב"ה, ד' תמוז תשע"ז

גיליון מספר 301

תוכן עניינים:

- 1..... סערת הקוד האתי למרצים
- 2..... כתיב, על מלא
- 2-3..... צלצול אזהרה
- 3..... עובדים על החופש
- 4..... רפורמת לקויות הלמידה

סערת הקוד האתי למרצים

ביקורת חריפה לאחר הפרסומים על הקוד האתי שחיבר פרופ' אסא כשר. במערכת הפוליטית ובארגונים המייצגים את המוסדות להשכלה גבוהה הביעו ביקורת רבה בסוף השבוע, בעקבות הפרסומים על הקוד האתי שחיבר פרופ' אסא כשר בנושא התנהלות פוליטית של מרצים באוניברסיטאות ומכללות, לבקשת שר החינוך נפתלי בנט. הסעיף המרכזי בקוד עוסק באיסור הבעת דעה פוליטית על ידי מרצים במוסדות להשכלה גבוהה במהלך השיעורים. הקוד הוגש לאחרונה לבנט, המשמש גם יו"ר המועצה להשכלה גבוהה והוא צפוי להביאו בקרוב לאישור בפני מליאת המועצה להשכלה גבוהה. עפ"י הקוד, האיסור להתבטא פוליטית בפני סטודנטים יהיה תקף, למעט במקרים שהדבר מתחייב כחלק מההוראה, למשל בקורסים בנושאי מדעי המדינה ויש גם סנקציות: אם מרצה יקדם את השקפתו הפוליטית במהלך שיעור והסטודנטים יתלוננו על כך בפני יחידה מפקחת שתוקם במוסד לצורך כך – יישקלו נגדו צעדים משמעותיים. ועד ראשי האוניברסיטאות הביע אמש התנגדות לקוד ובהודעה שפירסם נכתב, בין השאר, כי "הצעת הקוד האתי שניסח פרופ' אסא כשר מפקיעה מן המוסדות להשכלה גבוהה את החופש לקבוע את כללי ההתנהלות וההתנהגות של חברי הסגלים האקדמיים, ובכך מפר באופן חמור ויסודי את תפיסת החופש האקדמי. עוד נמסר כי "עיון מדוקדק בהצעת הקוד מראה כי אף שהוא מוגדר כ'קוד אתי של ההתנהלות הראויה בתחומי חפיפה בין פעילות אקדמית לפעילות פוליטית', רבים מסעיפיו עוסקים באופי כלל הפעילות האקדמית בתחומי המחקר וההוראה. בכך הופר הקוד לאוסף של כללים מוכתבים שלטונית על מכלול הפעילויות האקדמיות של חברי הסגל האקדמי בישראל". השר בנט ציין בתגובה: "חופש אקדמי מוחלט, כן. קידום אג'נדות פוליטיות של מרצים באקדמיה,

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

לא". לטענתו, "הקוד נכתב בהשראת קוד אתי דומה שמיושם זה עשרות שנים במוסדות ההשכלה הגבוהה בארה"ב, ומי שיקרא את כולו – יבין שמותר למרצים להביע דעה פוליטית, רק לא בכיתה. שר החינוך בנט, מי שהזמין את כתיבת הקוד, לא מתרגש מהמחאה הציבורית וטען כי "הקוד מיועד למנוע פוליטיזציה ונכתב בהשראת קוד אתי דומה שמיושם מזה עשרות שנים במוסדות להשכלה גבוהה בארה"ב". (דן לביא וגדעון אלון – 11.06.2017 – ישראל היום)

כתיב, על מלא

ההחלטה על השימוש בכתיב חסר נקבעה ערב הקמת המדינה ע"י ועד הלשון העברית. למרות זאת, מכיוון שלאורך השנים לא נעשה שימוש בניקוד כמעט בשום מקום לא בבתי ספר, לא בספרים, לא בעיתונים ולא באינטרנט, נהגו רבים להשתמש דווקא בכתיב המלא. זה אומנם צורם לחלק משוחרי הלשון העברית אבל באקדמיה ללשון שמו לב למגמה הזו והחליטו ללכת לקראת העם. ההחלטה החדשה קובעת כי החל מעתה יודפסו כל הספרים וכתבי העת לפי הכללים החדשים. האקדמיה עידכנה את העורכים בעיתונים ובאינטרנט באשר להנחיה החדשה. באקדמיה מקווים ומאמינים כי הציבור יאמץ את ההמלצות החדשות, כדי ליצור אחידות בכתיב. כדי להקל על המעבר תקיים האקדמיה קורסים והשתלמויות לעורכי לשון וגם לציבור, ובמהלכם יילמדו הכללים החדשים. מדובר בכמה עשרות מילים. המהפכה תקרה בארבעה מישורים. מילים שנכתבו בלי האות ו"ו (כמו למשל תכנית) ייכתבו עם ו"ו (תוכנית); מילים שכתבנו בלי יו"ד כחיריק (כמו למשל מצדי) ייכתבו עם יו"ד (מציד); מילים שכתבנו עם יו"ד אחת (כמו למשל מיד) יכתבו עם שתי יו"דים (מייד); מילים בודדות שכתבנו בלי יו"ד (כמו למשל שער) נכתוב עם יו"ד (שיעור). באקדמיה אומרים: השינויים אינם פתרון קסם לכל בעיות הכתיב העברי. עם זאת, מכיוון שרוב רובם של הטקסטים העבריים נכתבים כיום ללא ניקוד, ואילו הכתיב המנוקד נהוג רק בספרי קודש, בספרי ילדים ובספרי לימוד לתלמידים צעירים ולעולים חדשים, יש חשיבות לכתיב המלא". באקדמיה מציינים כי ההחלטה להנהיג כתיב מלא התקבלה על סמך בחינה ממושכת ומדוקדקת של מנהגי הכתיב הרווחים בהוצאות הספרים, בעיתונות ובאינטרנט. יו"ר ועדת הדקדוק של האקדמיה, פרופ' יוסף עופר, הביע תקווה שהכללים החדשים יתקבלו בברכה בקרב עורכי הלשון וכותבי העברית באשר הם, וכי בתוך תקופה סבירה יהפכו לנחלת הכלל. (תמר טרבלסי חדד – 18.06.2017 – ידיעות אחרונות)

צלצול אזהרה

חוזר חדש של משר החינוך שהופץ בימים אלה בקרב הגננות והסייעות קובע כי אם הילד לא הגיע לגן, ולא התקבלה מההורה הודעה על היעדרותו הצפויה, עליהן להתקשר אל ההורים. עם זאת,

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

החוזר מדגיש כי אין לראות בהנחיה נוהל שמטיל אחריות על הגננות. "פנייה זו אינה הנחיה להתקשר להורה הילד כנוהל המטיל אחריות על הגננת!" נאמר בחוזר, "זוהי פנייה אליכן לעזרה ולהתגייסות להגברת המודעות החברתית, שיש בכוחה למנוע סכנות ואסונות". ההנחיה הופצה בתום שנתיים של דיונים שקיימה הוועדה לזכויות הילד בכנסת בראשות ח"כ ד"ר יפעת שאשא ביטון ועל רקע העלייה במקרים של שכחת ילדים באוטו שהסתיימו במוות. במהלך הדיונים הסוערים בנושא הביעו נציגי הסתדרות המורים וארגוני המעונות התנגדות נחרצת להנחיה, בטענה שמדובר באחריות המוטלת על ההורים ואין להעביר אותה לגננות. בנוסף הם טענו כי שעות הבוקר עמוסות מאוד בגן, ולא תמיד הגננות פנויות להתקשר להורים. חששן העיקרי של הגננות היה מכך שחיובן להתקשר להורים יחשוף אותן לתביעות במקרה שלא התקשרו והתרחש אסון. עפ"י ההנחיה החדשה הגננות נקראות לבקש מהורי הגן להודיע מבעוד מועד על היעדרות ידועה מראש של ילדיהם. "אנו גם פונים אליך ולכל צוות הגן להיות ערניות בשעות הבוקר". נאמר בחוזר, "ואם היה צפוי שילד יגיע לגן ולא הגיע ולא התקבלה הודעה מההורה על היעדרות – להתגייס יחד עם צוות הגן ולדאוג שמישהי תתקשר להורה ותוודא שהילד שלא הגיע לא נמצא חלילה בסכנה". (תמר טרבלסי-חדד – 29.05.2017 – ידיעות אחרונות)

עובדים על החופש

במטרה להקל על ההורים העובדים, משרדי החינוך והאוצר בוחנים אפשרות לקיים בבתי הספר היסודיים פעילות העשרה לכיתות א' עד ג' בחלק מימי החופשה. המתווה נבחן על רקע מאבק ציבורי שמנהלים ההורים בשנה האחרונה בתביעה לצמצם את ימי החופשה של התלמידים ולקצר את חופשת הקיץ, ובמסגרתו יפתחו בתי הספר במתכונת דומה למתכונת בית הספר של החופש הגדול במקום ימי אסרו חג או חלק מחופשות פסח וחנוכה. ההחלטה באשר למספר הימים תלויה בתקציב שיסכים האוצר להקצות למטרה זו, אך על פי הערכות מדובר בעלות של 300-400 מיליון שקלים בשנה. ההורים טוענים, כי אין הלימה בין ימי החופשות במערכת החינוך לימי החופשה במשק: בעוד במערכת החינוך ישנם 44 ימי חופשה במהלך השנה לא כולל שבתות, ועוד חודשיים בחופשת הקיץ, ההורים נאלצים להסתפק במספר ימי חופשה מצומצם יותר. מנגד התארגנו המורים לפעולות מחאה בדרישה לא לצמצם את ימי החופשה שלהם. מזכ"לית הסתדרות המורים יפה בן דוד, המתנגדת לקיצור ימי החופשה, אמרה כי שר החינוך נפתלי בנט התחייב בפניה כי כל פתרון שיוצע לא יהיה על חשבון חופשות המורים. היא הדגישה, כי חופשות בתי הספר מעוגנות בהסכמים קיבוציים ולא ניתן לשנות אותם. "הצעתי למשרד להרחיב את ימי בית הספר של החופש הגדול ואני שמחה לשמוע שהצעתי התקבלה", אמרה בן דוד, "המתכונת לא פוגעת בימי

כותרות חינוך

מכללה ירושלים – בית וגן
מנו"ף – מרכז להנהגה וניהול פדגוגי במערכת החינוך

החופשה של המורים ומקלה על ההורים. לא מתקנים עוול בעוול. אנחנו מבינים את מצוקת ההורים, אבל הפתרון לא על חשבון המורים". (תמר טרבלסי חדד – 20.6.17 – ידיעות אחרונות)

רפורמת לקויות הלמידה: משרד החינוך יערוך אבחונים בעצמו

תוכנית חדשה של אגף לקויות למידה במשרד החינוך, שתוטמע באופן הדרגתי החל משנת הלימודים הבאה, תכלול ליווי של תלמידים בעלי לקויות למידה והפרעות קשב וריכוז בחטיבות הביניים. התוכנית היא חלק ממדיניות חדשה במתן ההתאמות לתלמידים, מה שמוכר כ"הקלות", דבר שישפיע על התאמות כגון תוספת זמן, הקראה והכתבה בבחינות בתיכון ובבגרויות. את התוכנית יחלו בתשע"ח (2018) בתי ספר ברשויות מקומיות, והיא תושלם בכל מערכת החינוך עד שנת 2022. בפועל, בראשית השנה יחלו חטיבות הביניים (כיתות ז' – ט') לאתר את התלמידים המתקשים, שלהם חשד ללקות למידה ולהפרעת קשב וריכוז. לאחר עיבוד המידע יגבש ביה"ס עבור התלמיד תוכנית התערבות אישית, הכוללת ליווי לימודי ורגשי של צוות מקצועי. הכוונה של משרד החינוך היא לצמצם ככל האפשר גם בחטיבות הביניים וגם בתיכון את מתן ההקלות לתלמידים, ובמקום זאת לצמצם את הפערים באמצעות הליך לימודי. אם בתום שלוש שנים בחטיבת הביניים ימצא כי היבחנות במבחן ללא התאמות מונעת מהתלמיד לבטא ידע קיים – הוא יופנה בסיום כיתה ט' לאבחון מקצועי בשירות הפסיכולוגי חינוכי. במידת הצורך, התלמיד יקבל אישור להתאמות בדרכי היבחנות כבר בעת המעבר לתיכון, והם ישמשו אותו למבחנים הבית ספריים ולבגרויות. החידוש המשמעותי הוא שמשרד החינוך הוא זה שירכז את האבחונים ויפעיל מרכזי אבחון וטיפול בתלמידים בעלי לקויות למידה והפרעת קשב. תלמידים שיופנו לאבחון יקבלו מימון מטעם המשרד, שייקבע באופן דיפרנציאלי בהתאם למצב הסוציו-אקונומי של התלמיד. שר החינוך נפתלי בנט אמר כי "מדובר בבשורה כלכלית להורים, ובבשורה גדולה לתלמידים שזקוקים לסיוע. החיסכון למשפחות ינוע בין 1,000 ל – 3,000 שקלים לכל משפחה". (נועם (דבול) דביר – 22.6.17 – ישראל היום)

חופשה נעימה!

הערת המערכת: הקטעים המתפרסמים בעלון "כותרות חינוך" הם ביטוי חלקי מהנאמר במקור ואינו מתעד את כל המאמר. לכן, מומלץ למעוניינים לעיין במקור. כמו כן, אם אינך מעוניין להמשיך לקבל חומר זה, שלח אלינו בקשת ביטול באימייל חוזר.